

Alena Vršťalová (1937-2021)

Nezařazené | 17.6.2021 @ 12.20

Před více než týdnem (6. 6.) by moje babička oslavila 84 narozeniny. Když bývala ještě při síle, zvala k té příležitosti celou rodinu do restaurace, tam se jí přálo, ona povídala, protože vždy měla co říct a my jsme si dali do nosu. Babička zemřela 12. 4. v nemocnici po náhlých komplikacích (ne na covid, který prodělala na podzim). Když jsme ještě nějakou dobu před tím vyklízeli její byt, protože už v něm nemohla bydlet, většinu nábytku jsme vyhazovali, ale masiv a překližky jsem si samozřejmě nechal a právě o víkendu, kdy měla mít babička narozeniny, jsem z překližek vyrobil dva cajony – velký a malý.

Chci je vzít na dětský tábor, který pořádáme třetí týden v srpnu (a stále máme pár volných míst!). Ta překližka byla jako zadní stěna nějaké vitríny desítky let stará. Pamatovala ještě Hodonín, prababičku Andulku, možná i pradědečka, na kterého měla babička Alena krásné vzpomínky.

Naposled jsem babičku díky blahosklonosti sester navštívil dva dny před smrtí. Mluvit i dýchat pro ni bylo těžké a měla hroznou žízeň. Každý, kdo k ní přišel, jí několikrát za návštěvu dával napít čaje z pítka. Ptala se na děti, žehnala ženě a zajímalo jí, jak si stojím ve studiu. Velmi důrazně mi sdělila: „**Musíš si ten doktorát dodělat, aby lidé viděli, že naše církev není jen pro dělníky, ale že jsou tu lidé schopní, kteří mají teologické vzdělání, kteří jsou schopni reagovat a vyjadřovat se.**“ Navzdory chmurám a bolestem si babička až do posledního dechu zachovala bystrou mysl, výborné vyjadřovací schopnosti a hbitý mentální kompas ukazující na potřebu vyššího vzdělávání služebníků v církvi.

Babiččina rétorika ve věci podpory vyššího vzdělávání byla jasná a někteří by ji bývali mohli hodnotit jako necitlivou, nediplomatickou, nebo dokonce zavánějící intelektuálním snobismem. Ti, kdo ji znali osobně, ale věděli, že jsou to v podstatě laskavé pobídky. Ona nesoudila lidi dle vzdělání a společenského statusu. Její maminka (prababička Andula)

byla z chudé rodiny a stejně jako její sestry (babiččiny tety) pracovala celý život jako služka. Její milovaný tatínek byl mistrem v cihelně – vskutku noblesní profesi! Navíc mnozí z těch, kdo by se mohli cítit dotčení jejími poznámkami o tom, že církev vedou „vyučenci“, v ní našli shovívavou a vlídnou přítelkyni. Nešlo jí o ponížení člověka, ale o povzbuzení k tomu, aby dotyčný dále studoval a podporoval v tom své děti.

Alena Vršťalová celý svůj život po obrácení chovala přesvědčení, že to, že Apoštolská církev vznikla z poměrů malých a neučených, neznamená, že v nich má zůstat. Pevně věřila v rozvoj české letniční inteligence, byť za svého života viděla jen náznaky spíše než výsledky a více než příležitostí viděla hrozeb v tom, jak si církev ani po třiceti letech teologické erudice neváží nebo jak jí není schopna dosáhnout.

Babička sama se ovšem akademických met vzdala. Málokdo ví, že na pedagogické fakultě UP byla v oboru čeština – ruština premiantkou a profesori ji povzbuzovali k dalšímu studiu. (Její specializací byl český argot, slang a vulgarismy. Jen si pomyslete, jak sestra Alenka sedí někde v hospodě s notýskem a provádí polní výzkum sprostých slov.) Málokdo také ví, že jí byl nabízen vstup do diplomatických služeb. Ona se ale rozhodla založit rodinu a s dědečkem Ivem, který učil češtinu – dějepis (a který zemřel v roce 2017, viz nekrolog v Hodonínských listech 2017/5) si dokonce vyměnila místo na gymnáziu a asi 35 let učila na průmyslovce. Její studenti si ji pamatovali jako velmi temperamentní a záživnou učitelku. Uměla si na nepořádného žáka došlápnout a často došlo i na facky (o nichž nicméně uznávala, že „dnes by to už tak nešlo“ :-). „Bud' tě lištím, nebo půjdeme do ředitelny,“ dostal nezvedenec na výběr. Volba byla v takovém případě jasná a přestupník po utrženém lepanci ještě poděkoval.

V osobním životě měla babička světlé i méně šťastné okamžiky. Nejkrásnější vzpomínky měla na svého tatínka, mistra v hodonínské cihelně, který však zemřel na anginu pectoris, když byla babička ještě velmi mladá. Pamatovala válku a věděla, co je nouze. Hezky vzpomínala na začátek svého vztahu s dědečkem, ovšem rozvod ji poznamenal. Jako uvědomělá katolička pak slíbila, že se už nevdá a tento slib dodržela i po svém „obrácení“ v letničním smyslu. Manželství a katolická víra ji kádraly i ve vztahu k režimu. Jako katolička se neostýchala probírat v hodinách literatury Bibli a hovořit o svém přesvědčení, jako (ex)manželka kotrarevolucionáře čelila nevraživosti režimu. Měla ale štěstí na studenty a kolegy, na něž ve stáří velmi ráda vzpomínala a s některými z nich udržovala telefonickou a korespondenční výměnu. Nejradši vzpomínala na kolegu F., který s oblibou na pedagogických poradách otevíral svou glosu slovy „Pátého první Lenin řekl, ...“, což chápali jen někteří. I když měla jen jednu dceru, ve stáří se babička dočkala pěti pravnoučat, měla z nich radost a viděla je nastoupit do vzdělávacího procesu ve škole a ve školce, což pro ni muselo být jakýmsi symbolickým uzavřením kruhu.

Babička Alena byla silná modlitebnice. Ještě kdysi okolo přelomu 80. a 90. let jí František Pala prorokoval, že kamkoli půjde, tam půjdou zástupy andělů. Toto proroctví není snadné ověřit, bylo ale jasné, že její modlitby byly jako broky co bez přestání pálí do všech stran. Nevynechávala nikoho, zejména ne své milované vyučence a už vůbec ne ty, kteří jí enormně lezli na nervy. Možná právě proto potřebovala ty zástupy andělů. Když zemřela, říkal jsem si v duchu, kéž by nám tu ti andělé zůstali, kéž by je Pán Bůh neodvolával.

Jako *vnouček* mám na babičku ty nejhezčí vzpomínky. Byla to klasická babička, která se řídila pravidlem, že chvály není nikdy dost a že krev není voda (čili že rodina se má držet „v chumáčku“, což byla poslední slova jejího dědečka před odjezdem na frontu). Jako takto rozmazlený klouček mohu vůči ní být těžko objektivní. Pamatuji si, jak jsem jí v Hodoníně kousal do zelených rajčat, jak pro mně mívala v papírovém sáčku „arzenál“ sladkostí, jak si nás brávala každé léto do Janských lázní, atd. Objektivním příkladem, jak jsem ji zažil, však byla babička beze sporu v tom, jak podporovala rodinnou stabilitu a rodinné štěstí. Přestože nebo možná právě proto, že její vlastní manželství nedopadlo dobře, stávala se u jiných rodin katalyzátorem rovnováhy, pokoje a pořádku.

Pro mne asi nejpozoruhodnějším babiččíným odkazem je její neskonalá věrnost práci na VOŠMT, kam nastoupila skoro souběžně se svým odchodem do důchodu a pracovala na ní přes 20 let. Slovo „důchod“ se ale v babiččíně Bibli nenacházelo. Na škole zavedla precizní pořádek podle norem českého školství, čímž pravidelně příjemně překvapovala Českou školní inspekci. Pokud jde o pohled na směřování školy, byla to inteligentní a svérázná žena s názorem a s celoživotní zkušeností ve školství, avšak nikdy neztratila perspektivu společné vize úspěšného vyššího vzdělávání služebníků Apoštolské církve. Proto také nenesla lehce, když viděla, jak se toto úsilí ne vždy setkává s úspěchem a naopak se radovala, když se dařilo.

Ve své práci již od 90. let až do konce zápasila zejména s počítačem. Její krasopisný papírový šiml prostě nehovořil nářečím myši a monitorů. Nesčetněkrát mi v práci volala, abych za ní zašel, protože se jí cosi nedařilo a já jsem v duchu počítal,

kolik kliknutí bude tentokrát k řešení problému zapotřebí, zda dvě nebo tři. Proto bylo kupodivu, kolik práce za ní běžně zůstávalo. Teprve s jejím odchodem se ukázalo, čím vším její zkušenost a její tvrdá práce v administrativě byla.

Když jsem vyráběl ty cajony, bylo to jako vzít malý zlomek z toho, co po člověku zůstane a udělat z toho něco, co má hodnotu i pro lidi, kteří už dotyčného nepamatují. Je to jen symbolické. Určitě neplánuji stát se perkusionistou nebo výrobcem nástrojů. Je to pro babiččiny pravnuky a pro děti na táboře. To maličko, co tu babička nechala a co se vyplatí uchopit, je ta její nesamolibá věrnost Božímu povolání, pevnost přesvědčení, vytrvalá víra navzdory překážkám v práci a bolestem stáří. Snad se mi jako vnukovi podaří uposlechnout té její poslední vůle a snad se to podaří nejen mně, ale i mnoha jiným.

<https://selah.cz/nezarazene/alena-vrstalova-1937-2021/>